

kolízia (zápletká), ktorú tvorí udalosť s rozhodujúcim vplyvom na vývin a priebeh deja; **3. kríza** (vyvrcholenie), t. j. dejová situácia, v ktorej sa realizuje konflikt s rozhodujúcou zrážkou medzi hlavnými postavami deja; **4. peripetia**, čiže rozuzlenie alebo nečakaný dejový obrat; **5. katastrofa** – tragické riešenie konfliktu. Pôvodnú klasickú tragédiu postupne nahradila činohra.

V slovenskej literatúre sa o klasickú tragédiu pokúsil P. O. Hviezdoslav (*Herodes a Herodias*).

Komédia (veselohra)

Komédia alebo veselohra je popri tragédii druhý hlavný žáner drámy. Zobrazuje sa v nej smiešnosť, komickosť a nezmyselnosť niektorých stránok ľudského života. **Ostrie jej humoru je zacielené hlavne na negatívne rysy ľudských charakterov, prípadne na záporné javy spoločenského života.** Najčastejším prostriedkom na vyvolávanie smiechu je zobrazenie malicherných sporov medzi ľuďmi. Autori komédií obvykle reagujú na problémy svojej súčasnosti. Komédia je preto významným prostriedkom boja proti zlu.

Autorov zosmiešňujúci postoj k zobrazovanej skutočnosti môže v komédii nadobudnúť rozličný stupeň: humorný (zhovievavo úsmevný), ironický, sarkastický (vysmešný), satirický (vysmech sa v ňom spája s útočnosťou a úplným odmietnutím zosmiešneného javu).

Ak sa komickosť orientuje v prevážnej miere na charaktery, hovoríme o komédii charakterovej, ak sa orientuje na situácie, vzniká komédia situačná.

V slovenskej literatúre medzi najvýznamnejších tvorcov veselohier patria J. Chalupka, J. Palárik, J. G. Tajovský a I. Stodola.

Činohra

Činohra (označuje sa aj ako dráma alebo hra) **vznikla miešaním prvkov tragédie a komédie** v 18. a 19. storočí. Činohra má viac črt tragédie ako komédie, lebo je vcelku vážna, avšak **jej zakončenie nie je tragické.** Činohra sa od tragédie odlišuje aj tým, že nemá takú presnú výstavbu. **V činohre sa zobrazujú vážne a aktuálne spoločenské problémy. Hrdinami činohry sa stávajú ľudia bežného života.** Rozpory medzi nimi síce vyúsťujú do zrážok, ale tieto na rozdiel od tragédie nenadobúdajú bezvýchodiskové tragické podoby. Jazyk činohry nebýva veršovaný.

Niekedy sa podľa spracovania témy rozlišujú drámy spoločenské, historické, sociálne, satirické.

V súčasnosti sa termín činohra používa i na označenie celej slovesnej dramatickej produkcie, keď sa táto chce odlíšiť od hudobných dramatických foriem (napr. opery, operety).

V období realizmu bol typickým predstaviteľom činohry J. G. Tajovský (*Statky-zmätky, Tma, Hriech*).

Oxymoron

Oxymoron je spojenie dvoch pomenovaní (obyčajne prídavného a podstatného mena), ktoré majú protichodný význam a navzájom sa vylučujú: napr. *starý mládenec, živá mŕtvola, chudobný boháč, mnohovravné ticho* a pod. Oxymorické sú názvy niektorých literárnych diel: *Vítězný pád* (P. Jilemnický), *O láske neláskavej* (E. B. Lukáč), *Zdravý nemocný* (Molière) a i.